

Posudek na disertační práci Tomáše Doležala
„Místo normativní teorie v analytické jurisprudenci“

Disertant si pro svoji práci zvolil náročné a stále ještě nedostatečně komplexně postižené právně teoretické téma, kdy i přes poměrně dobré povědomí právních vědců o právním normativismu Weyrově a Kelsenově nevyrovnala se dosud naše právní věda dostatečně kriticky a obsažně s tímto směrem právního myšlení. Disertantovu práci lze pak považovat za další krok na této cestě.

Posuzovaná práce o celkem 192 stranách je rozdělena na úvod, obecnou část se dvěma kapitolami, třetí část s dalšími dvěma kapitolami a závěr rozčleněný na 3 dílčích drobných kapitol. Práci uzavírá obsáhlý seznam použité literatury, jemuž lze vytknout pouze formální nedostatek spočívající v nedodržení citační normy ČSN ISO 690. K autorovu rozdělení práce na „obecnou část“ a „vymezení problému“ lze mít otázku k jeho relevanci.

V **úvodu** autor charakterizuje téma disertační práce, její genezi a základní záměry s argumentací ve prospěch těchto záměrů. Je zde ale třeba především přičinit poznámku k autorovým názorům na straně 9. Téma normativní teorie je stále živé především v Rakousku, kde mu stále náleží obdiv, a to ryzí nauce právní (Kelsenův institut apod.). U nás je téma normativní teorie připomínáno zejména ve snaze navázat na prvorepublikovou právní vědu, k čemuž se hlásí, ale jen tradicí, především brněnská právnická fakulta. Ze současných teoretiků z oblasti práva se někteří autoři vracejí k rozboru normativní teorie a prací jejích představitelů, nikoliv ale jako stoupenci normativismu, nýbrž ve snaze se s normativismem teoreticky vypořádat. Nejsem také přesvědčen o tom, že „proslulost normativní teorie je fenoménem ryze českým“, a o tom, že jde o „téma stále živé u nás, se stálým zájmem o ně“. V závěru práce ostatně autor sám odmítá „paušálním odmítnutím této teorie, jak se tomu dnes často děje“ (s.179). Disertant se k této otázce může při obhajobě vyjádřit.

Autor v úvodu dále zdůrazňuje, že normativní jurisprudenc je považována za protiklad analytické jurisprudenc (s.11), návazně se zde ale nabízí otázka vymezení normativní jurisprudenc, k níž autor řadí některá díla Rawlse, Harta či Dworkina, když do protikladně jím uváděné analytické jurisprudenc patří obdobní autoři, jen jinými jejich díly. Autor si je vědom námitky nekorektnosti tohoto dělení, přesto je však třeba se k této otázce při obhajobě vyslovit.

V **první kapitole obecné části** práce disertant charakterizuje analytickou jurisprudenci

počínaje Jeremy Benthamem a Johnem Austinem. K této výchozí etapě uvádí, že analytická jurisprudencí vznikla jako samostatná právní disciplína (s.23). Obvykle se ale mluví spíše o analytickém směru v právní vědě (srov. A. Brösl a další). V další etapě pak tento směr má překračovat úroveň empirického zkoumání, která ho činila blízkým klasickému právnímu pozitivismu, a stává se více konceptuální, např. v pracích Hartových (s.24). V této části bychom očekávali přesnější vymezení analytické jurisprudencí základními znaky, které by umožnily exaktněji zařadit autory do tohoto směru, tím spíše, že tito, jak autor sám poznamenává (s.25), se o vztahu k analytické jurisprudencí nezmiňují.

Ve **druhé kapitole obecné části** autor charakterizuje normativní teorii. Zde je třeba terminologicky zdůraznit, že je vhodné mluvit o normativní teorii jako o obecnějším právním směru, zahrnujícím jak ryzí nauku právní, brněnskou (normativní) školu právní i další koncepty. Tedy i ryzí nauka právní je normativní teorií.

V následující části práce **vymezení problému** disertant obecně nastínil tři oblasti, v nichž by chtěl porovnat normativní teorii a analytickou jurisprudencí k posouzení jejich vzájemného vztahu, a to v oblasti metodologie, filozofických východisek a srovnáním právně teoretických základů. V práci ale neorganicky strukturálně působí, že první oblasti (metodologii) věnoval autor jen podbod úvodu této části, další dvě oblasti jsou samostatnými kapitolami. Srovnání metodologie obou směrů se ale ukazuje autorovi velmi nesnadné a nelze ho činit pouze po linii prohlášení činěných autory, ale posouzením i jejich faktických postupů. Např. Weyrem tvrzená empiričnost teorie práva (citace na s. 37) by se asi těžko u Weyra hledala, jak naznačuje i poznámka disertanta č. 57 (s.39). Disertant tuto oblast komparace ostatně ani neuzavírá jednoznačným stanoviskem.

Kapitola **třetí** této části **vymezení problému** se pak zaměřuje na filozofická východiska obou komparovaných směrů, rekapituluje názory hlavních představitelů nejprve analytické jurisprudencí a následně normativní teorie, kapitola však postrádá vyvrcholení ve stručném terminálním shrnutí a učiněném závěru o vzájemné souvislosti a vztahu obou směrů.

Čtvrtá kapitola, co do rozsahu i významu představující jádro disertační práce, se věnuje srovnání základů normativní teorie a analytické jurisprudencí. Je zde ale otázka, zda nejde spíše o právně teoretických závěry (výstupy) než základy obou směrů. Autor se zde zasvěceně zabývá základními právně teoretickými otázkami práva v dílech hlavních představitelů obou směrů, nicméně i zde lze v závěru postrádat celkové shrnutí rozsáhlého srovnání.

Teprve v **závěru** práce se disertant pokusil o naplnění stanoveného si cíle práce a zde

sugestivně zdůrazňuje, že „mým úkolem bylo vymezit místo normativní teorie v analytické jurisprudenci“. Z hlediska pouze tohoto cíle by ovšem byl výsledek práce asi přece jenom dosti chudý, neboť se disertantovi podařilo přesvědčit především o tom, že analytická jurisprudenc a normativní teorie jsou vlastně oba směry právního pozitivismu, kdy ryzí právní nauka je jeho vyhraněnou podobou (srov. pozn. 312).

Shora uvedená kritická slova je třeba ale chápat především ve vztahu k tématu práce, její obsah však svědčí o odborné erudici a dobré znalosti popisovaných právních směrů a nebylo by jí lze nic namítat, pokud by téma práce znělo např. „srovnání normativní teorie a analytické jurisprudenc“.

K celkovému zhodnocení disertační práce je třeba říci, že práce je zpracována velmi pečlivě, systematicky a s erudicí. Vychází z dlouhodobého studia a širokého zázemí literatury, včetně literatury zahraniční. Autor prokázal odborný právně teoretický a právně filosofický přehled a schopnost formulovat své vlastní názory. Práce z tohoto pohledu představuje vědecký přínos ke studiu dané problematiky, i když na dané téma práce zůstala dlužna jednoznačně uspokojivou odpověď. Celkově nicméně práce naplnila požadavky stanovené pro tento typ prací a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Brně 17. 3. 2006

Prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.

